

TEMATICA ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE RUTIERĂ

Accidentul rutier reprezintă una dintre cele mai grave forme de vătămare înregistrate la nivel mondial conform rapoartelor internaționale și a datelor statistice înregistrate. După malformații congenitale și maladiile care depind în mică măsură de opțiunea de viață a fiecărui copil sau tânăr, accidentul rutier se manifestă ca următoarea cauză care determină mortalitatea în rândul tinerei generații datorită absenței unor abilități primare de auto-siguranță. Conform datelor statistice ale Organizației Mondiale a Sănătății și UNICEF, cele mai afectate categorii de vârstă sunt 5 – 9 ani, 10 – 14 ani și 15 – 19 ani, perioade de formare și dezvoltare a abilităților de viață sănătoasă, a unui stil de viață conștient de repercurșiuni și a unui standard de viață ridicat.

Flagelul insecurității rutiere în rândul copiilor și tinerilor este rezultanta unui fenomen complex din punctul de vedere al aspectelor incumbate:

- mediul fizic nesigur determinat, în principal, de o infrastructură perimată;
- mediul social permisiv generat de absența informațiilor relevante, de inconștiență, de dezinteresul parental, de mediatizarea „negativă” a evenimentului rutier care încurajează un nou mod de promovare a imaginii personale.
- caracteristicile vârstei, fie că este vorba de limitări fizice impuse de vârstă, fie că este vorba de cele psihice sau sociale, ca: peer pressure, teribilism sau modelul parental.

În acest sens, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului și Ministerul Administrației și Internelor au în vedere:

- actualizarea conținutului și restructurarea formatului activităților de educație rutieră, astfel încât accentul să fie mutat de pe transmiterea de informații pe formarea abilităților și comportamentului rutier responsabil;
- intensificarea educației rutiere în sistemul de învățământ preuniversitar – atât în zona educației formale – prin *Curriculumul la decizia școlii*, cât și în zona educației non-formale prin activități practice complementare aspectelor teoretice;
- elaborarea de materiale didactice auxiliare de educație rutieră adaptate fiecărui ciclu de învățământ;
- generalizarea programului „*Patrulele școlare de circulație*” la nivel național;
- implementarea programului național „*Caravanele școlare*” destinat elevilor din mediul rural;
- diversificarea proiectelor educative conform realităților rutiere specifice diferitelor medii rutiere și a diferitelor categorii de copii și tineri (elevi din mediul rural, copii cu cerințe educaționale speciale etc.).

SCOPUL ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE RUTIERĂ

Prevenirea vătămării copiilor și adolescenților prin accident rutier, prin formarea abilităților, competențelor și comportamentului rutier responsabil, în calitate de pietoni, skate rollers și conducători de vehicule cu două roți.

EFICIENȚA ACTIVITĂȚILOR APLICATIVE DE EDUCAȚIE RUTIERĂ

Subsumată educației pentru formarea abilităților de viață, educația rutieră sau, mai degrabă, educația pentru prevenirea riscului rutier, urmărește formarea abilităților și competențelor rutiere personale, de grup și sociale în rândul preșcolarilor și elevilor din învățământul preuniversitar.

Realitatea educativă contemporană a demonstrat că, în cazul educației pentru formarea abilităților de viață, eficiența formativă este realizată cu rezultate maxime, în spațiul real, aplicativ, în cazul nostru, al străzii, în defavoarea celui contrafactual, preponderent teoretic, al clasei. Motivele optării pentru preponderența organizării și desfășurării activităților de educație rutieră au la bază câteva argumente definitorii:

- evitarea transformării educației pentru siguranță rutieră într-un obiect de studiu teoretic;
- conștientizarea, de către elevi, a necesității acestui tip de educație;
- absența constrângerilor ;
- spațiul real oferă infinit mai multe cazuri/situații resursă decât o planșă, un manual sau un afiș;
- valorificarea experienței copiilor care pot stabili mai ușor conexiuni,
- acumularea de noi informații și formarea abilităților prin experiențe personale și de grup;
- posibilitatea verificării imediate a informațiilor și a exersării nemijlocite a abilităților rutiere;
- exersarea abilității de rezolvare de probleme și dezvoltarea creativității elevilor;
- conștientizarea riscului rutier.

Prin intermediul acestor activități practice, aplicative, copilul interacționează, investighează, deconstruiește spre a reconstrui, experimentează, descoperă, găsește soluții, își asumă responsabilități, pentru ca, ulterior, să devină independent, în siguranță.

ABORDAREA DIDACTICĂ A ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE RUTIERĂ

În vederea realizării unei educații rutiere eficiente, continue și coerente a preșcolarilor și elevilor, educatorilor li se recomandă:

- abordarea transdisciplinară (utilizarea contextelor rutiere ca studii de caz la diverse discipline de studiu, ca: fizică, educație civică, psihologie, chimie, protecția mediului, geografie, arte etc);
- centrarea activităților pe conștientizarea copiilor asupra complexității traficului și riscului rutier;
- centrarea activităților pe identificarea riscului rutier și a consecințelor acestuia;
- centrarea activităților pe identificarea modalităților de prevenire a riscului rutier;
- utilizarea metodelor interactive, preponderent rezolvarea de probleme și studiile de caz;
- formarea competențelor de evaluare, autoevaluare și decizionale.

TEMATICA ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE RUTIERĂ

CICLUL PREȘCOLAR

• OBIECTIVE

- Să conștientizeze existența traficului rutier;
- Să discrimineze spațiul rutier de alte tipuri de spații pe baza descrierii elementelor definitorii ale fiecărui tip de spațiu;
- Să identifice situații de trafic rutier;
- Să descrie situații de trafic rutier;
- Să conștientizeze necesitatea de a fi însoțiți de un adult pe timpul deplasărilor în spații rutiere;
- Să cunoască și să aplice reguli minimale de circulație în calitate de pieton;
- Să utilizeze o vestimentație corespunzătoare în timpul deplasării rutiere;
- Să cunoască necesitatea și să utilizeze echipamentele de siguranță cu care sunt dotate autovehiculele;
- Să cunoască riscul asociat spațiilor din vecinătatea traficului rutier;
- Să-și formeze abilități rutiere sigure în calitate de pieton;
- Să externalizeze un comportament sigur în situații de trafic rutier în calitate de pieton.

• TEME PROPUSE

- Recunoașterea particularităților traficului rutier;
- Tipuri de comportamente în contexte rutiere;
- Reguli minimale de circulație în calitate de pieton;
- Semne de circulație destinate pietonilor;
- Identificarea riscului rutier – limitele fizice și psihice ale vârstei;

- Oprește-te, ascultă, privește și gândește!
- Vestimentația adecvată deplasării rutiere;
- Echipamente de siguranță (centura de siguranță, scaunul pentru copii).

- **TIPURI DE ACTIVITĂȚI PROPUSE**

- Povestiri însoțite de fișe de lucru;
- Crearea de mesaje pe baza povestirilor;
- Crearea de povestiri pe baza benzilor desenate;
- Fișe de lucru: identificarea vestimentației adecvate, identificarea diferitelor categorii de autovehicule – importanța lor – tipuri de comportament asociate; reguli de circulație în calitate de pieton, contexte rutiere de risc din vecinătatea traficului rutier; reguli minimale de siguranță în spațiile din jurul traficului rutier;
- Jocuri interactive (sunetele din trafic);
- Jocuri de rol;
- Realizarea de colaje;
- Activități practice: simulări de trafic, mersul în coloană pe trotuar, siguranța în parc.

CICLUL PRIMAR

- **OBIECTIVE**

- Să conștientizeze existența traficului rutier;
- Să discrimineze spațiul rutier de alte tipuri de spații pe baza descrierii elementelor definitorii ale fiecărui tip de spațiu;
- Să conștientizeze necesitatea de a fi însoțit de un adult pe timpul deplasărilor în spații rutiere;
- Să cunoască și să aplice reguli minimale de circulație în calitate de pieton în mediul urban și în mediul rural;
- Să cunoască și să aplice normele de călătorie în mijloacele de transport în comun;
- Să cunoască și să aplice normele de utilizare a transportului în comun;
- Să cunoască necesitatea și să utilizeze echipamentele de siguranță cu care sunt dotate autovehiculele;
- Să cunoască și să aplice corect regulile de circulație specifice deplasării cu bicicleta;
- Să cunoască riscul asociat spațiilor din vecinătatea traficului rutier;
- Să-și formeze abilități rutiere sigure în calitate de pieton;
- Să-și formeze abilități de rezolvare de probleme;
- Să externalizeze un comportament sigur în situații de trafic rutier în calitate de pieton.

- **TEME PROPUSE**

- Descrierea traficului rutier;

- Tipuri de autovehicule și specificul lor (importanță, utilitate, reguli de circulație asociate acestora);
- Categoriile de pietoni (grupuri vulnerabile: copii, adolescenți, vârstnici, limite de dezvoltare: fizice și psihice – riscurile asociate acestora);
- Orașul, comuna, satul;
- Strada, aleea, poteca;
- Spații de joacă ;
- Pietonul;
- Grupul de copii;
- Biciclistul – echipamentul de protecție, spații și reguli de circulație specifice ;
- Reguli de circulație asociate diferitelor semne de circulație;
- Reguli de utilizare a transportului în comun;
- Tipuri de comportamente în calitate de pieton și în transportul în comun;
- Vestimentația corectă în timpul deplasării rutiere;
- Contexte și spații rutiere nesigure.

- **CONCEPTE**

- Risc, pericol, hazard, repede, încet, aproape, departe, aglomerație, înspre , dinspre, larg, îngust, zgomot, liniște etc.

- **TIPURI DE ACTIVITĂȚI PROPUSE**

- Fișe de lucru – reguli de circulație, spații rutiere de risc (cu vizibilitate redusă: curbe, dealuri, fără marcaje etc); activități care distrag atenția, limitările fizice și psihice ale vârstei, tipuri de drumuri – comportamente rutiere sigure asociate echipamente de siguranță etc.;
- Crearea de povestiri pe baza benzilor desenate;
- Planificarea unei călătorii cu autobuzul, cu autoturismul, cu bicicleta, pe jos, cu părinții, cu bunicii, cu grupul de prieteni, cu prietenul/prietena;
- Descrierea celei mai sigure rute înspre și dinspre școală. Semne de circulație, marcaje întâlnite – reguli de circulație asociate – comportament rutier sigur. Pericole și riscuri potențiale – măsuri de prevenire a acestora.
- Activități practice în spațiu deschis (curtea școlii, strada, parcul): simulări, identificarea semnelor și marcajelor rutiere destinate diferitelor reguli de circulație destinate și diferitelor categorii de participanți la trafic; identificarea vitezei de deplasare a unui tip de autovehicul după zgomot, după timpul în care parcurge o distanță etc.
- Rolul și regulamentul patrulilor școlare de circulație;
- Rolul și regulamentelor caravelor de circulație;
- Jocuri interactive;
- Concursuri aplicative în spațiu deschis;

- Crearea de mesaje pentru campanii rutiere.

CICLUL GIMNAZIAL

• OBIECTIVE

- Să conștientizeze existența traficului rutier;
- Să discrimineze spațiul rutier de alte tipuri de spații pe baza descrierii elementelor definitorii ale fiecărui tip de spațiu;
- Să cunoască și să aplice regulile de circulație în calitate de pieton în mediul urban și în mediul rural;
- Să cunoască și să aplice normele de călătorie în mijloacele de transport în comun;
- Să cunoască și să aplice normele de utilizare a transportului în comun;
- Să cunoască necesitatea și să utilizeze echipamentele de siguranță cu care sunt dotate autovehiculele, bicicletele, rolele;
- Să cunoască și să aplice corect regulile de circulație specifice deplasării cu bicicleta;
- Să cunoască și să aplice corect regulile de circulație specifice deplasării cu rolele și skateboardu-ul;
- Să cunoască riscul asociat spațiilor din vecinătatea traficului rutier;
- Să-și formeze abilități rutiere sigure în calitate de pieton, biciclist și skateroller;
- Să-și formeze abilități de rezolvare de probleme;
- Să-și formeze abilități decizionale;
- Să externalizeze un comportament sigur în situații de trafic rutier în calitate de pieton, biciclist.

• TEME PROPUSE

- Descrierea traficului rutier;
- Tipuri de autovehicule și specificul lor (importanță, utilitate, reguli de circulație asociate acestora);
- Categoriile de pietoni (grupuri vulnerabile: copii, adolescenți, vârstnici, limite de dezvoltare: fizice și psihice – riscurile asociate acestora);
- Orașul, comuna, satul;
- Strada, aleea, poteca;
- Reguli de circulație asociate diferitelor semne de circulație;
- Reguli de utilizare a transportului în comun;
- Spații de joacă;
- Pietonul;
- Biciclistul – echipamentul de protecție, spații și reguli de circulație specifice;
- Skateroller-ul - echipamentul de protecție, spații și reguli de circulație specifice;

- Grupul de copii/prieteni,
 - Tipuri de comportamente în calitate de pieton, biciclist, și în transportul în comun;
 - Vestimentația corectă în timpul deplasării rutiere;
 - Contexte și spații rutiere nesigure;
 - Autocunoaștere;
 - Agresivitate vs. asertivitate;
 - Preadolescența și problematica ei;
 - Evaluarea contextului rutier.
- **CONCEPTE**
 - Risc, pericol, hazard, aglomerație, zgomot, liniste, decizie, opțiune, evaluare a contextului, auto-evaluare, autocunoaștere, agresivitate, teribilism, pre-adolescență, atenție, responsabilitate etc.
- **TIPURI DE ACTIVITĂȚI PROPUSE**
 - Studii de caz;
 - Investigații la fața locului;
 - Campanii TV;
 - Creare de postere;
 - Elaborare de proiecte de siguranță rutieră;
 - Acțiuni comune cu agenții de poliție;
 - Patrurile școlare de circulație;
 - Caravanele de circulație;
 - Crearea de scenarii pe diferite teme: presiunea grupului, agresivitate, teribilism – identificarea riscului și a celor mai bune metode de a face față acestor fenomene;
 - Chestionare centrate pe diferite teme: auto-cunoaștere, evaluare a contextului rutier, presiunea grupului, consumul de alcool, reguli de circulație, luarea deciziei etc.
 - Concursuri aplicative etc.;
 - Activități în spațiu deschis.

CICLUL LICEAL

- **OBIECTIVE**
 - Să cunoască și să aplice regulile de circulație în calitate de pieton în mediul urban și în mediul rural;
 - Să cunoască și să aplice normele de călătorie în mijloacele de transport în comun;
 - Să cunoască și să aplice normele de utilizare a transportului în comun,

- Să cunoască necesitatea și să utilizeze echipamentele de siguranță cu care sunt dotate autovehiculele, bicicletele, rolele, skateboardul, mopedul, motocicletă;
- Să cunoască și să aplice corect regulile de circulație specifice deplasării cu bicicleta;
- Să cunoască și să aplice corect regulile de circulație specifice deplasării cu rolele și skateboardu-ul;
- Să cunoască și să aplice corect regulile de circulație specifice deplasării cu mopedul/motocicleta;
- Să cunoască riscul asociat spațiilor din vecinătatea traficului rutier;
- Să-și formeze abilități rutiere sigure în calitate de pieton, biciclist, skateroller, mopedist, motociclist și conducător auto;
- Să analizeze factorii de risc determinanți pentru accidental rutier;
- Să evalueze context rutiere și factorii de risc asociați;
- Să acționeze responsabil în situații de risc rutier;
- Să-și formeze competențe de autocunoaștere și decizionale;
- Să-și formeze abilități de identificare și prevenire a riscului rutier;
- Să-și adapteze comportamentului rutier la diferite contexte rutiere pentru prevenirea riscului rutier.

● **TEME PROPUSE**

- Categoriile de pietoni (grupuri vulnerabile: copii, adolescenți, vârstnici, limite de dezvoltare: fizice și psihice – riscurile asociate acestora);
- Orașul, comuna, satul;
- Pietonul;
- Biciclistul – echipamentul de protecție, spații și reguli de circulație specifice;
- Skateroller-ul - echipamentul de protecție, spații și reguli de circulație specifice;
- Motociclistul - echipamentul de protecție, spații și reguli de circulație specifice;
- Mopedistul - echipamentul de protecție, spații și reguli de circulație specifice;
- Factori de risc rutier;
- Grupul de prieteni;
- Reguli de utilizare a transportului în comun;
- Tipuri de comportamente în calitate de pieton, biciclist, mopedist, motociclist și în transportul în comun:
- Vestimentația corectă în timpul deplasării rutiere;
- Contexte și spații rutiere nesigure;
- Autocunoaștere;
- Agresivitate vs. asertivitate;
- Adolescența și problematica ei;
- Luarea deciziei;
- Evaluarea contextului rutier.

- **CONCEPTE**

- Risc, pericol, hazard, aglomerație, zgomot, liniște, decizie, opțiune, evaluare a contextului, auto-evaluare, autocunoaștere, agresivitate, teribilism, adolescență, atenție, responsabilitate etc.

- **ACTIVITĂȚI PROPUSE**

- DVD „Viața în trafic – între risc și siguranță”